

Ishaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

PROSVETA

Issued daily except Sundays and Holidays

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XI.

Entered as second-class matter January 22, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1911.

CHICAGO, ILL. SOBOTA 20. APRILA (APRIL) 1918

STEV.—NUMBER 98.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Zadnji korak podvzet za rešitev Mooneyja.

PROŠNJA NA GOVERNERJA ZA POMILOŠENJE VLOŠENJA

Mooney prosi za pomiloščenje, da pri ponovni preiskavi dokáže svojo nedolžnost.

San Francisco, Cal. — Zadnji korak, da rešijo Thomas Mooneyja, je bil storjen včeraj. William D. Stephens, Mooneyjev advokat, je spisal dolgo vlogo, ki podpira Mooneyjevo prošnjo za pomiloščenje.

Mooneyjeva peticijska za pomiloščenje se opira na nasprotujoče izpovedi prič pri njegovi obravnavi. Mooney je vložil peticijo za pomiloščenje, da ga obtožijo še enkrat na podlagi drugih osem obtožb radi umora in pride tako je enkrat pred porotnike, da ima priliko dokazati, da ni imel najmanjšega stika z bombnim napadom na demonstracijo za vojno pripravlanje v letu 1916.

Mooney ne vpraša za spremembo njegove obsodbe. Zanj je edina od pomoč, če je pomiloščen, da pride lahko še enkrat pred porotnike, da izvede vsa fakta o njegovi zadevi," se čita vloga.

Mooneyjevo zadevo je preiskala posebna predsednikova komisija, ki je priporočila predsedniku Wilsonu, da Mooney dobi novo obravnavo. Poročilo je povzročilo, da je predsednik pisal governerju Stephensu, da ga pomilošči.

Samuel Gompers, predsednik "Ameriške delavske federacije", Andrew Furuseth, predsednik "Mednarodne morinarske unije" in drugi delavski voditelji strokovno organiziranega delavstva so priporočali, da Mooney dobi novo obravnavo.

"Peticijska za pomiloščenje se opira na dejstvo, da je Mooney nedolžen glede hudodelstva, radi katerega je obsojen in da je bil obsojen radi krivega pričanja, in mu ni bilo dovoljeno po zakonu dokazati, da je krivo pričanje," se glasi na nekem drugem mestu v vlogi.

Vloga dokazuje, da ni bilo pričanje Johna McDonalda, Earl Moora, Franka C. Oxmana, mrs. Nellie Edau in njene hčere pošteno, ki so pričali za državnega pravdnika. "Fotografske slike dokazujejo popolnoma natančno, kje se je nahajal Thomas J. Mooney," nadaljuje vloga.

Vloga pričenja z eksplozijo dne 22. junija 1916, vsled katere je deset oseb izgubilo življenje, štiri deset drugih je bilo ranjenih. Potem navede detajle o aretaciji Mooneyja, njegove žene, Izrael Weinsberga, Warren K. Billingsa in Edward D. Nolana in njih obtožbe. Billings je bil obsojen v do smrtne ječe, Weinsberg in mrs. Mooney sta bila oproščena, Nolan pa je do sedaj ni prišel pred porotnike.

BANDIT OROPAL SPREVOZNIKA V JEDILNEM VOZU.

Chicago, Ill. — Bandit je stopil v okolici Chicaga na osebni vlak Michigan Central železnice in oropal sprevoznika H. W. Cooka v jedilnem vozu za \$136 in njegovo tedensko mežlo.

Ko je bandit spravil denar v lep je potegnil za varstveno vrvo in vlak se je vstavil. Skočil je z vlaka in izginil v temi.

Roparski napad je bil izvršen okoli 10.30 zvečer, ko je vlak počasi vozil na glavno postajo mimo Tri in štiridesete ceste.

Ropar je imel na glavi čelado, kakršne rabijo v streljskih jarkih. Pokrivala mu je ves obraz, da je bilo sprevozniku nemogoče spoznati njegove poteze na obrazu.

VREME.

Dane nastanovitno in hladno vreme v Illinoisu; močni severozahodni vetrovi. Solunski vzhod 6.03 a. m.; solunski zahod 7.35 p. m.

Zagovornik članov I. W. W. razkril obrambni načrt.

DOKAZOVAL BO, DA SO HOTELI IZBOLJŠATI SOCIALNI RED.

Argumenti se dotikajo filozofije o modernih gibanjih.

Chicago, Ill. — Začetek obravnave proti članom I. W. W., ki se vrši pred sodnikom Landisom, dokazuje, da pride današnji socialni red pred obravnavo; da je beda prisilila delavce, da so se poslužili sabotaže za odpravo teh razmer.

Frank Nebeker, državni pravdnik, je izjavil, da so obtoženci obtoženi, da so podžigali k revoluciji in da je revolta nepostavna.

Vanderveer, zagovornik obtožencev, je dejal, da ni res, da so njegovi klienti pridigali politično revolucijo. Skušali so izboljšati industrialni sistem, ki se ne da izboljšati s postavitvami. Med ta izboljšanja spada osemurni delavnik.

Rekel je, da so se njegovi klienti trudili z direktno akcijo reformirati industrialni sistem, in da dokazuje, da je taka reforma potrebna.

Izpraševanje porotnikov napreduje počasi.

Zagovornik Vanderveer je vprašal nekega porotnika: "Ali bi imeli predsodke proti obtožencem, če se mu dokáže, da je sodeloval pri revoluciji v Rusiji?"

Distriktni državni pravdnik Nebeker je vložil ugovor proti vprašanju. Dejal je: "Ti možeš so obtoženci, da so podžigali k svetovni revoluciji."

Sodnik Landis je odklonil ugovor in dejal, da se njegova izjava tiče le nezakonitih metod za uspeh revolucije. S tem je namignil, da se na njegovem sodišču ne smatra za zločin, če so spodili carja.

Med argumentiranjem pred porotniki o revoluciji je mr. Nebeker dejal, da ni na svetu pravice do revolucije, toda podžiganje k revoluciji se mora smatrati za nepostaven čin.

K tem argumentom je sodnik Landis dodal: "Če je (revolucija) opravičena ali ni, je odvisno od tega, koliko ljudi dobiti, ki gredo z vami — z drugimi besedami, če jo lahko izvršite."

Razprava se je končno zakusala v filozofijo modernih radikalnih gibanj. Zagovornik Vanderveer je razložil diferenco med programom I. W. W. direktne akcije in socialistično politično akcijo.

"Kaj je direktna akcija?" je vprašal sodnik Landis.

"Stavka je dober zgled," je rekel zagovornik Vanderveer. "Toda starokopitna stavka, po kateri se obe stranki izčrpata, in ekzistira več in tudi nikdar več ne bo obstala. Delavstvo ne more zmagati po tej metodi, ker nima sklada. Nova stavka se izvrši na delu, in če možeš zahtevati osemurni delavnik, delajo le osem ur in ne več. To je bolj učinkovita metoda."

Obtoženci so bili vsi navzoči. Sodnik Landis je opozoril na dejstvo, da so si obtoženci vzeli pravice svobode in sede skupaj z odvetovalci in časnikarskimi poročevalci. Dejal je, da so došli pritožbe, da obtoženci sede pri časnikarski mizi, potem je pa dodal: "Vi lahko tam sedite, Haywood, toda vaši soobtoženci naj nikar ne izpodrivajo poročevalcev."

ODER SE JE PODRL EDEN UBIT, ŠEST RANJENIH.

Chicago, Ill. — Na dvorišču Mark Manufacturing kompanije v Indiana Harborju sta se podrla odrova oboka, ko je na oder pripeljal vlak naložen s cementom. Vozovi so padli dvajset čevljev globoko.

Ubit je Dony D. Enelli, šest delavcev je pa težko ranjenih. Nereča se je dogodila, ko so šli delavci pod odrom na delo.

26. april proglašen za Dan svobode.

PREDSEDNIK WILSON GA JE PROGLASIL V POSEBNI IZJAVI.

Slovenci manifestirajte na Dan svobode za zmago Združenih držav.

Washington, D. C. — Predsednik Wilson je izdal proklamacijo, v kateri apelira na ljudstvo, da podpiše določeno vsoto \$3,000,000,000 tretjega vojnega posojila svobode. Določil je 26. april kot Dan svobode, na katerega naj ameriško ljudstvo izreče, da se bo Amerika bojevala, dokler ne doseže miru, trajnega, pravičnega uiru.

Predsednik priporoča, da se naj ameriško ljudstvo dne 26. aprila zbere na shodih in objavi, da bo finančno podpiralo stvar Združenih držav.

Proklamacija predsednika Wilsona kliče tudi ameriške Slovence v vrste, da dne 26. aprila izrečejo in objavijo finančno podporo Združenim državam, dokler ne dosežemo pravičnega in trajnega miru.

Časa imamo še teden dni, da razvijemo propagando za shode. Kjer se Slovenci ne udeležijo manifestacije z drugimi narodi, naj skličejo manifestacijske shode. V naselbinah, v katerih postojijo lokalna organizacija "Slovenskega republikanskega združenja", naj ta organizacija skliče shod in takoj razvije agitacijo, da bo shod dobro obiskan. V naselbinah, v katerih ni lokalne organizacije "Slovenskega republikanskega združenja", naj slovenski kulturna, politična in podporna društva skupaj manifestirajo. V takih naselbinah naj eno društvo vzame iniciativo, druga se naj pridruži. Če je skupna manifestacija nemogoča, naj vsako društvo za sebe skliče sejo in manifestira. Kjerkoli je mogoče, naj se shodi obdržavajo popoldne dne 26. aprila, kot je določil predsednik Wilson. Če delovne razmere ne dopuščajo takega shoda popoldne, naj se shod obdrži zvečer po končanem delu. Shodu naj se predloži kratka resolucija in da na glasovanje, v kateri zborovalci izreka svojo objubo za finančno pomoč. Rezolucijo naj izroči vodstvo shoda lokalnemu angleškemu listu.

Čas je kratek do shoda, kljub temu bo pa manifestacija velika tudi od strani Slovencev, če gremo takoj na delo in razvijemo krepko agitacijo.

Slovenci! Nemški in habsburški avtokratje so izzvali to svetovno vojno, da postanejo gospodarji vsega sveta in vpponejo vse civilizirane narode pod avtokratičen jarem. Ameriški fantje in može, med njimi tudi Slovenci, so odšli onkraj morja, da se bojujejo za pravico in svobodo vsega civiliziranega sveta. Zmaga ameriškega orožja pomeni padec nemške in habsburške avtokracije, pomeni svoboda za ves civiliziran svet, torej tudi za Slovence, ki v črnozlati monarhiji že stoletja trpe pod habsburško avtokracijo.

Dolžnost nas veže, da podpiramo bojevnike, ki gredo onkraj oceana in žrtvujejo svoja življenja in zdrave ude za zmago pravice in svobode. To podporo izkažemo najbolje, če podpiramo ameriško vlado finančno, da dokonča to vojno z zmago za civilizacijo in šlovecanstvo.

Sključite shode za 26. aprila in skrbite, da bodo dobro obiskani.

Izkaz o prodanih obveznicah:

Distrikt	Vsota	Odst.
St. Louis	\$ 92,800,950	71
Dallas	33,959,800	42
Chicago	180,040,800	40
Minneapolis	40,000,000	38
Kansas City	49,131,000	37
Boston	91,770,700	36
New York	318,249,850	35
San Francisco	70,844,550	33
Philadelphia	82,874,000	33
Cleveland	95,950,000	31
Richmond	27,048,600	30
Atlanta	7,064,850	7

Kongresna zbornica odklonila podražitev pšenice.

KONGRESNIK LEVER JE VODIL OPOZICILJO PROTI PODRAŽITVI.

Kongresniki v konferenčnem odboru imajo nalog, da ne glasujejo za Goretov predlog.

Washington, D. C. — Kongresna zbornica je odklonila dodatni predlog zveznega senata, ki povzbuje ceno za bušel pšenice na \$2.50. Proti predlogu je glasovalo 166 poslancev, za predlog pa 98. Ta akcija instruirala kongresnike, ki se v konferenčnem odboru, da glasujejo proti podražitvi pšenice in da ne odnehajo, dokler senatorji ne umaknejo dodatnega predloga senatorja Goret.

Takoj po končanem glasovanju je kongresnik Lever, predsednik zborničnega poljedelskega oddelka, zahteval konferenco glede predloge. Mogoče senatorji odnehajo in umaknejo Goretov predlog, ki podražuje bušel pšenice na \$2.50.

Kongresnik Lever je vodil opozicijo proti podražanju pšenice. Dejal je, da hočejo farmerji napraviti iz Združenih držav borzo za pšenico. Sedanja cena je po njegovem mnenju nenormalna, ki jo je povzročila neuromalno nizka produktivna in izredno velika zahteva po pšenici v vojnem času.

"Vojna je povzročila špekulativno vrednost pšenice, in če bi se vlada ne zavzela za stvar, kot se je, bi stal bušel pšenice \$5 do \$6, sed moke pa \$30 do \$35," je rekel kongresnik Lever.

Mr. Lever je izjavil, da predloži predlog, ki odpravi profitarstvo v farmerskih strojih, orodju in drugih rečeh, ki jih farmerji potrebujejo.

Kongresnik Martin B. Madden iz Chicaga je nastopil proti podražitvi pšenice. Rekel je: "Pšenica po \$2.50 bušel pomeni sod moke po \$18. To je nasilje, če se industrialni Ameriki naloži tako butaro. Farmerji se danes boljše godi kot mnogim drugim državljanom. Njemu se boljše godi, kot mnogim nam v kongresu."

Kongresnik Overmeyer iz države Ohio je rekel, da so farmerji v njegovi državi zadovoljni s cenno \$2.20 za bušel pšenice, ki jo je določil predsednik Wilson.

Kongresnik Sweet iz Iowe, ki se je pridružil opoziciji proti podražanju pšenice, je izjavil, da se podražitev pšenice dotika že profitarstva; nadaljeval je: "Če hočemo zmagati v tej vojni, potem je čas, da razmišljamo v tej deželi o drugih stvareh kot o profitih."

KURIVNA UPRAVA PRIPOROČA NAKUP PREMAGA.

Chicago, Ill. — Kurivna uprava priporoča, da se stranke poleti preskrbe s premogom. Pri nakupovanju premoga naj ne bodo izbirčne. Za stranke je boljše, da se preskrbe z antracitnim, napol brezdimnim premogom iz južnega Illinois ali pa z mehkim premogom iz srednjega in severnega Illinois, kot da ostanejo brez njega. Boljše se je zdaj preskrbeti s katerikoli premogom, kot po zimi imeti prazno drvarnico.

Nekatere železniške družbe nameravajo napraviti velike zaloge premoga, ki bodo dosegle 500,000 ton. Te zaloge bodo pomnožile produkcijo in otekočile nekaj čas dobavo premoga za konzumente.

ZAMOREC LINČAN.

Poplarville, Miss. — Zamorec Claud Singleton je bil spoznan krivim, da je v marcu umoril in oropal E. J. Boundsa. Takoj zvečer se je zbrala velika drhal pred okrajno ječo, ki je vzela zamorca iz ječe in ga obesila zunaj mesta na drevje. Zamorec je bil sretiran pred enim tednom in obsojen v do smrtne ječe.

FOCH ODBIL SOVRAZNE NAPADE.

Druga nemška ofenziva vstavljena. Nemci imajo strašne izgube.

Italijanske čete v Franciji.

London, 19. aprila. — Nemci so sinoči ponovili ljute napade na obeh koncih flandrske fronte, toda bili so odbiti s kolosalnimi izgubami, kakor javlja danes vojni stan. Silovit pritisk so naredili Nemci na goro Kemmel na zapadni strani messinskih hribov, ali angleški topovi so zdrobili vse njihove napade. Na južnem koncu fronte je sovražnik osredotočil svojo silo na pozicijo Givenchy v okolici kanala La Bassee, a tudi tam niso Nemci pridobili niti ped zemlje.

Današnje uradno poročilo se glasi: "Nemci so sinoči napadli južno slemo gore Kemmel, pa so bili odbiti. Ostale napade v tem okolju je zdrobila angleška kavalerija in ogenj naših strojnih pušk. Izvzenci artilerijskega bojevanja na obeh bokih flandrske fronte je noč potekla brez večjih operacij. V manjših spopadih smo ujeli nekaj Nemcev in vplenili strojne puške. V okolju Givenchy in St. Venant je sovražnik vrvel v boj polke več divizij, ki pa niso dosegli nobenega uspeha. Boj pri Givenchyju in na ostalih krajih naše fronte je končal v četrtih zvečer s popolnim porazom Nemcev. Naš topniški ogenj je naredil sovražniku slavitve izgube; enako velike izgube je imel sovražnik pri svojih prejšnjih napadih."

Sinoči je angleški vojni stan poročal sledeče: "Danes je bilo ljuto bojevanje na večjem delu flandrske fronte. Od kanala La Bassee v Givenchy do reke Lys, vzhodno od St. Venanta, je odprl sovražnik napade s trahovitim bombardiranjem. Naši topovi so neusmiljeno kosili sovražne vrste in obenem smo ujeli 200 mož. Najhujši boji so bili v okolju Givenchy, ki pa so končali brez uspeha za sovražnika; tamošnja bitka se je zopet ponovila kakor se je tudi artilerijsko bojevanje na vsi fronti. Proti večeri je sovražnik razvil močne napade na goro Kemmel, ki so bili odbiti takoj v začetku. Južno in severno od Somme ni nič novega."

Francosi napadli nemški centum. Pariz, 19. aprila. — Medtem ko so angleške in francoske čete temeljito ustavile nemške napade v Flandriji, so Francozi izvršili večeraj močan napad na štiri kilometre dolgi fronti v središču bojne črte v smeri od Amiensa. Napad je bil docela uspešen. Francoski vojni stan javlja: "Včeraj smo napadli več sovražnih pozicij na fronti ob reki Avre med Thennesom in Mailly Rainevatom. Vzhodno od Avre smo dobro napredovali in na zapadni strani reke smo vzeli večji del gozda Senecat in pomaknili našo črto naprej do vasi Castel Dalje proti jugu smo dosegli slemena višin, ki dominirajo pozicije ob Avri. V tem boju smo ujeli 500 Nemcev, med katerimi je petnajst častnikov; vplenili smo več strojnih pušk. Nemci so krvavo plačali svoj sinočni napad vzhodno od Courieres, kajti na bojišču so ostavili štirideset mrtlicev."

Sovražnik je moral vstaviti ofenzivo vsled velikih izgub. London, 19. aprila. — Danes je trideseti dan Hindenburgove ofenzive za nemški mir in 10. dan ofenzive proti Angležem v Flandriji. Ako so se Nemci kdaj podžigali v svojih računih, so se gotovo na flandrski fronti. Res so okupirali kos ozemlja, toda zavzniki so lahko zadovoljni s cenno, katero so Nemci plačali za to ozemlje. Nemški ujetniki odpr

priznavajo, da je ofenziva v prven in drugem štadiju propadla. Po načrtu nemškega generalnega štaba so imele nemške čete pri napadu v Flandriji prodreti takoj drugi dan do Bethuna, kakor je imel brez odloga slediti napad južno od Lensa. Preteklo pa je deset dni in Bethuna je še danes v angleških rokah.

Kako strašne izgube imajo Nemci s svojimi blaznimi napadi, ki jih izvršujejo na odprtem polju z gostimi masami vojaštva čez hribe in globeli, reke in kanale in gozdove, dokazuje včerajšnje poročilo iz angleškega vojnega stana.

Severno od Bethuna so hoteli Nemci vreči mostove čez kanal La Bassee vprico ljutega ognja in angleških topov in strojnih pušk okraj vode. Angleži so spoznali nevarnost, ki jim preti, če bi Nemci prišli čez kanal in njihove strojne puške so bruhale kroglice kakor dež na sovražno maso. Bilo je takšno klanje, da je postalo topničarjem težko, da je postalo topniško delati in delati; čim je eden padel, je prijel drugi. Kmalu je bilo v kanalu tolika trupla, da so naredili mostov far in s pomočjo tega mostova jih na spravili skupaj toliko mosta, da je planila na drugi breg paritja pešev. Ko pa so prišli do angleške črte, jim je nenkrat upadel pogum in so se podali. Kakih dvesto mož je dvignilo roke. Nekatere puške so utihnile, ali v leten hipu so se Nemci premislili in hoteli pobegniti nazaj. V drugem hipu so zagrmele puške in oblečali so vsi do zadnjega moža.

Angleži se čudijo blazni vstrelnosti Nemcev, ki tako slepo tečejo v smrt in prenašajo največje težave. Sovražnik se nič več ne baha s plenom in ujetniki. Zadnje postojanke, ki so jih zasedli Nemci, niso drugega kakor groblje in jame.

Nemci so vposili 125,000 mož za okupacijo Bethuna, toda vsa ta sila se je razbila na bojišču okrog Givenchyja.

Berlin priznava, da je ofenziva ustavljena.

Berlin čez London, 19. aprila. — Nemški generalni štab je poročal sinoči sledeče: "Na bojišču ob reki Lys v Flandriji je položaj nespremenjen. Zapadno od Moreula so Francozi izvršili močne napade, ki so bili odbiti z velikimi izgubami."

Italijanske čete pojdejo v Francijo.

Rim, 19. aprila. — Ministrski predsednik Orlando je izjavil danes v parlamentu, da bodo Italijanske čete poslane na francosko fronto. Orlando je dejal, da Italija, ki občuduje herojski napor angleške in francoske armade, ne more od strani gledati velike bitke na zapadu. Italija želi dokazati zaveznikom svojo solidarnost z dejanskim prisostvovanjem na bojišču in v najkrajšem času se pridruži italijanskim regimenti francoskim, angleškim, ameriškim in portugalskim, vsled česar zavlada popolna unija med zavezniki narodi in vladami.

Pariz, 19. aprila. — Vest iz Rima, da pridejo Italijanske čete na francosko bojišče, je zelo razveselila francosko javnost.

Roma v plamenih in razvalinah.

Pariz, 19. aprila. — Mesto Roma je danes kup razvalin, iz katerih se vali dim in sviga požarnih plamen. Zadnji teden so Nemci lastretili več kot 100,000 granat v (Dalje na 2. str. 1. kol.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.13 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2887 So. Lavndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2887 So. Lavndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lavndale 4635.



Datum v obljupu n. pr. (Februarja 28-18) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite je prevlačeno, da se vam ne ustavi list.

PTIČEK SE JE UJEL V MREŽO LAŽI.

Pred enim letom je bil položaj na bojišču drug, kakor je danes. Takrat se ni bilo ofenzive na italijanski fronti in avstrijski cesar Karl je izigral mirovno potezo, da ohrani sebi prestol in ostane še nadalje vladar po milosti božji v črnožolti monarhiji. Pisal je pismo Poincaru, predsedniku francoske republike, v katerem mu je ponujal mir pod gotovimi pogoji. V tem pismu, ki je naslovljeno na boursbonskega princa Siksta, pravi avstrijski Karl:

"Da pokažem, kar mislim in čutim, Vas prosim, da sporočite predsedniku Poincaru privatno in neoficijelno, da bom podpiral z vsenimi sredstvi in z vsem osebnim vplivom, kar ga imam pri svojih zaveznikih, pravične zahteve Francije, kar se tiče Alzacije in Lorene.

Belgija mora biti popolnoma upostavljena s svojo suvereniteto in obdržati mora svoje afriške kolonije brez predsodkov glede na odškodnino, ki jo mora dobiti za vse, kar je pretrpela.

Srbija mora biti upostavljena v svoji suvereniteti in da pokažemo našo dobro voljo napram nji, smo pripravljeni zagotoviti ji primerno naravno pot do Jadranskega morja in vrhutega gospodarske koncesije v Avstro-Ogrski."

O Rusiji ni Karl izrekel nič definitivnega, v njem ne omenja Italije in Rumunske.

Težko je dognati, če je bilo pismo narekovano v Berlinu. Ali če sodimo po vseh dogodkih v tej vojni, ni cesar Karl nič drugega izvršil kot to, kar so mu ukazali v Berlinu. Pismo je imelo očitiden namen razdvojitvi zaveznike, da nemški in habsburški avtokratje ložje razkosajo Rusijo in Rumunsko in se maščujejo nad Italijo. Srbiji so dovolili milostno majhno drobtino — izhod do Jadranskega morja, da potolažijo Jugoslovane v Avstriji, ki vedno glasneje zahtevajo samostojno jugoslovansko državo.

Namen je ponesrečil, ker nista Francija in Velika Britanija privolili v tako umazano kupčijo in nista hoteli pustiti svojih šibkejših zaveznikov na cedilu.

Prišla je ofenziva na italijanski fronti, Rusija je vsled notranjih bojov in homatij brez moči, Rumunsko je bilo lahko užugati z ogromno vojno mašino centralnih sil. In ko je letos pričela ofenziva na zapadni fronti in so gospodje v Berlinu in na Dunaju mislili, da bo zanje tako lahko delo kot naval na Rumunsko, je nemškimi in habsburškim avtokratom zrastel greben. Za govornika so došli avstrijskega grofa Černina, ministra zunanjih del, kateremu je vseeno kot diplomatu iz avstrijske šole, če se enkrat več ali manj zlaže, ker so ga v šoli učili, da pri avstrijskemu diplomatu namen posvečuje sredstva, če gre za interese črnožolte države.

Francoska vlada je na Černinove laži o francoski mirovni ponudbi priobčila pismo cesarja Karla, ki ga je pisal boursbonskemu princu Sikstu, poleg je pa izjavila:

"Kdor enkrat zabrede v mrežo laži, se ne more tako hitro izmotati. Avstrijski cesar Karl je pod čuječim okom iz Berlina vzel nase Černinove laži in zato je francoska vlada prisiljena objaviti dokaz."

Francoska vlada je objavila pismo in tako dokazala, da je avstrijski cesar ostal lažnjivec v javnosti.

Ta madež so hoteli zbrisati zdaj na ta način, da so rekli, da Černin ni vedel, kaj je cesar Karl pisal boursbonskemu princu, in Černin je podal ostavko.

Te poteze nimajo drugega namena kot ljudstvu v Avstriji in Nemčiji zamazati oči, da cesar ni lažljivec in da so te homatije nastale, ker cesar ni vedel, kaj dela minister, in minister ni znal, kaj počne cesar.

V resnici pa ves dogodek dokazuje nekaj drugega in sicer, da je cesarstvo centralnih sil že ustanovljeno. Sedež tega cesarstva je v Berlinu, ukazujejo pa nemški kajzer in pruski junckerji.

Vojna še ni končana in tudi ne more biti končana, dokler ni moč teh avtokratov uničena.

Amerika še ni vrgla svojih moči na bojišče, tudi Rusija si bo opomogla, ko ponehajo njeni notranji boji. Dru-

go leto bo mogoče cesar Karl zopet govoril. Podajali bodo izjave tudi njegovi ministri po navodilih, ki jih bodo prejeli iz Berlina. Takrat bodo mogoče avtokratje iz srca želeli mir, da si ohranijo prestol in naslov po "milosti božji". In kakor danes nimajo njih govorance najmanjšega vpliva, ga tudi prihodnje leto ne bodo imele. Mir, pravi in pošten mir, se bo sklenil še le tedaj, ko bodo nemški in habsburški avtokratje poraženi in ne bodo več mogli posegati z njih avtokratično silo v usodo narodov. Z.

Ogrske volilne reforme.

Med državami, ki imajo najbolj nazadnjaški volilni sistem za parlament, zavzema častno mesto ogrska država. Že dolga leta se bore socialisti in druge parlamentarne stranke za izboljšanje volilnih reform. V tem njihovem boju je že večkrat tekla kri, kajti ogrska birokracija je vsa taka gibanja zatirala s kruto silo.

Do leta 1914 je imelo samo štiri odstotke ogrskega prebivalstva volilno pravico pri volitvah v državni zbor. Iz tega sledi, da ni imela večina ljudstva nobenega vpliva na ogrsko politično življenje, kajti volilno pravico so imeli takorekoč samo privilegirani sloji. Nemadžarske narodnosti so bile oropane skoro vsakega zastopstva, kot na primer Slovaki, nad katerimi vrši ogrska vlada kruto raznarodovalno politiko.

Delavstvo sploh ni imelo volilne pravice, medtem, ko so aristokracija in drugi privilegirani sloji imeli absolutno moč nad vseni javnimi institucijami ogrske države.

Kot večina monarhističnih držav, imajo tudi na ogrskem višjo zbornico (zbornica magnatov), kjer je zastopana aristokracija in drugi priveski nedemokratskega sistema. Mnogo ogrskih velikaških rodbin ima dedno pravico do zbornice magnatov. Nekaj jih imenuje kralj. V nji so zastopniki katoliške, pravoslavne in protestantske cerkve. Taka zbornica je sto odstotkov protiljudska in ovira ter nasprotuje vsem demokratičnim reformam. Pri tem pa imajo še močno zaslonbo v nižji zbornici med konservativnimi poslanci.

Po okoli petnajstletnem boju za volilne reforme, ki je imel večkrat krvav značaj, so pristali reform končno prisilili vlado, da je predložila parlamentu predlogo, ki jo je imenovala "volilna reforma." To je bilo leta 1914, še pred napovedjo vojne. Grof Tisza je bil ministrski predsednik. Potem te reforme bi dobila Ogrska 300.000 novih volilnih moči. Preje jih je bilo 1.500.000 Tiszove predloga ni niti najmanj zadovoljila reformistov, toda bila je sperjeta kljub njihovi opoziciji.

Nadaljne boje za volilne reforme na Ogrskem v dobi vojne opisuje ogrski socialistični žurnalista Weltner, ki se je mudil na Švedskem z ozirom na nameravano zborovanje socialistične internacionale.

Delavstvo je bilo s Tiszovimi volilno reformo povsod nezadovoljno. Ta nezadovoljnost je buknila z vso silo na dan prvega maja leta 1917; po mestih so se vršile velike demonstracije za volilno pravico. Drugi dan so delavci iz municijskih tovarn in železničarji poslali vladi resolucijo, v kateri so zahtevali volilno reformo v naslednjih par tednih. Ako se vlada ne bo ozirala na te zahteve, bodo proglasili generalno stavko. V dokaz, da misli delavstvo resno v izvršitev svoje grožnje, je prekinito delo za eno ura tisti dan, ko je bila predložena resolucija. Proti koncu meseca maja je prišla proklamacija kralja Karla, objubiljačoe novo volilno predlogo. Ta koncesija je provzročila padeč Tiszove vlade. Njegov naslednik je bil Esterhazy, ki pa je kmalo resigniral in napravil prostor sedanjemu ministrskemu predsedniku Wekerlu.

Nova predloga je bila predložena parlamentu dne 21. decembra 1917. Če bo sprejeta, bo zvišala število volilnih moči do 4.000.000 in število volilcev od 4 do 20 odstotkov ogrskega prebivalstva. Po novi predlogi dobe moški in ženske volilno pravico v sledečih kategorijah. Osebe zmognete čitanja in pisanja; vsi literarni industrijski delavci; vsi agrarni delavci; vsi obrtniki; vsi pisarji, ki so opravljali kmetijska dela vsaj tri leta v zadnjih petih letih in ki so nad 24 let stari; vojniki, ki so služili na fronti, ki so nad 18 let stari; ženske, ki so študirale vsaj štiri leta v sred-

njih šolah in vdove vojakov, ki imajo otroke. Na ta način bi dobilo okoli tristo tisoč žensk volilno pravico. Polovica teh so bile študentke, in druga polovica so vdove padlih vojakov.

Predloga določa tajne volitve v distriktih, kjer je najmanj 20 odstotkov celokupnega prebivalstva zmognete čitanja in pisanja. Takih okrajev bo morda komaj ena tretjina. V drugih bo glasovanje javno. Kot vzrok navajajo veliko število analfabetov, ki jih je na Ogrskem 40 odstotkov. Volilna pravica bo enaka in direktna brez vsakih proporcionalnih komplikacij. Predloga določa enako volilno pravico za vse ogrske narodnosti.

Predloga je navidezno lahko lepa, toda po natančnejšem raziskovanju se lahko najde v nji mnogo pomanjkljivosti. Glasovanje bo javno v tistih krajih, kjer je čez 20 odstotkov analfabetov. To so večinoma kraji nemadžarskih narodnosti, ki bi rebili tajno volilno pravico mnogo bolj, kot pa popolnoma mađžarski okraji, da se izognejo mahinacijam mađžarske kaste, ki jih bo pri javnih volitvah lahko imela pod kontrollo. Delavec dela v tovarni; gospodarji mu priporočajo tega in tega kandidata. On lahko obljubi, da bo glasoval zanj in si pri tem misli, volitve so tajne, saj lahko glasujem tako, obljubim pa drugače. Vse nekaj drugega je pri javnih volitvah, na vsaki strani se za tem skrivajo nečisti nameni omejiti število zastopnikov slovaške in drugih nemadžarskih narodnosti, ki tvorijo po zadnjem ljudskem štetju nekoliko manj kot polovica vsake ogrskega prebivalstva (Hrvatstva pri tem ni všteta). Pri tem ne smemo pozabiti, da je bila pri štetju vsa mašinerija v rokah ogrskih šovinistov, ki so šli za Mađžare tisoče Slovkov, Rumuncov, banatskih Srbov in Hrvatov. Če bi bilo štetje pošteno, bi izkazovalo večno prebivalstva nemadžarskih narodnosti.

Kar se tiče te volilne predloge, misli Weltner, da bo naletela na opozicijo Tiszove stranke, ki ima večino v parlamentu. Če bo odklonjena, je prav lahko mogoče, da vlada razpusti parlament in razpiše nove volitve še sedaj v vojnem času. V tem slučaju, pravi Weltner, bi izgubila Tiszova stranka tri četrtine svoje sedanje moči.

Polagoma, toda sigurno prihaja ljudstvo do moči tudi v najbolj nazadnjaških avtokratičnih državah in ne bo dolgo, ko postane tudi Ogrska parlamentarna država v demokratičnem smislu. Seveda bo imelo ljudstvo težak boj, ker je ogrska aristokracija danes skoro absolutna moč v državi. Toda nobena reakcija, najšibo že v kakoršikoli obliki, ni za demokratične ljudske mase nepremagljiv zid. Ogrski proletarijat bo nadaljeval boj za svoje človeške pravice, od uspeha do uspeha bodo prišli k cilju.

Kaj bodo napravili z bojišču po vojni.

V krajih, kjer divjajo današnje silne bitke, je zemlja vsa prekopana z zakopi in razorana od šrapnelov. Nekaj časa so gupali da bodo ta zemljišča takoj po vojni zopet dobra za poljedelstvo, toda sedaj izgleda, da stvar ne bo šla tako gladko. Nekateri so bili celo mnenja, da bo zemlja sedaj, ko je vsa prekopana, mnogo rodovitnejša kakor prej.

Bojna linija na zapadni fronti, ki je na nekaterih krajih široka po več milj, gre skozi vsa Francijo od morja do švicarske meje. Nekaj te linije bi se dalo zravnati in jo pripraviti ugodno za poljedelstvo morda že eno leto po vojni. Čiščenje zemlje po nekaterih krajih ne bo delalo posebne težave. Toda bojišča okoli Verduna, Alsine in Somme, ki obsegajo tisoče in tisoče akrov nekoč obdelane zemlje in pašnikov, so tako razruvana, da zopetno obdelovanje

zemlje v teh krajih sploh ne pride v poštev.

V zemlji leži še vse polno šrapnelov, ki niso eksplozirali in u tvorijo za poljedelca vedno nevarnost. Granate so izkoptane jame, ki so od deset do petnajst čevljev globoke; vsa ta razkopana zemlja pa je zmešana s žičnimi ograjami, kosi granat in šrapnelov, človeški kostmi in vsakovrstnem drugim materijalom. Poročevalci, ki opisujejo te razmere, pravi, da leži v tej zemlji še na tisoče neeksploziranih granat in šrapnelov, ki morda ne potrebujejo drugega, kot dotikljava s plugom in pridni kmetič bi s konji in oralom zletel v zrak. Valed tega dvomijo, če bo te pokrajine sploh še kdaj mogoče spremeniti v rodovitna polja, vsaj za veliko število let bo to nemogoče.

Razni odgovorni faktorji razpravljajo, če ne bi bilo umestno te pokrajine pogostiti. Ta ideja ni brez podlage, kajti treba je pomisliti, da je Francija vsled velike porabe lesa svoje gozdove skoro izčrpala. Proti pogozdovanju teh pokrajin bodo bržkone nasprotovali lastniki teh zemljišč pred vojno, posebno bogataši in premožnejši kmetovalci. Na vsak način pa bodo morali spoznati, da je nemogoče spremeniti to po vojni povzročeno gričevje v nekdanja rodovitna zemljišča. Država jih bo morala za njihovo lastnino primerno odškodovati.

Za pogozdovanje teh pokrajin govore tudi sentimentalni razlogi; v razkopanih zapadnih bojiščih leže kosti tisoče in tisoče vojakov, žrtev vojne. Nad njihovimi grobovi bodo zasidili dreve in kraji bodo ostali zgodovinsko pokopališče za študiranje poznejšim rodovom.

Gotovo je, da bodo kolikor največ mogoče "vojnege ozemlja" spremenili nazaj v poljedelsko grudo, kakor hitro bodo za to nastale ugodne razmere.

Raba šote za kurivo.

Washington, D. C. — Velikanske zaloge šote v Združenih državah bi precej opomogle pomanjkanju premoga, ako bi se jo pričelo izrabljati za kurivo. Tako izjavljajo strokovnjaki Zvezine geološke družbe. Šota je bila v Združenih državah kot kurivo le malo v rabi, ker smo do vojne imeli na razpolago dovolj premoga, s katerim je skoraj manj dela, oziroma sitnosti, kakor pa s šoto; v Evropi pa jo rabi povsod, kjer jo imajo in povprečno je vsako leto spravilo na površje do 20.000 ton. V Ameriki so se svoječasno že organizirala podjetja za izkopavanje šote, toda niso imele uspeha; temu ni bilo vzrok pomanjkanje odjemalcev, pač pa nezadostni kapital, neizkušenost operaterjev in pomanjkljivosti v mašineriji.

Pomanjkanju drv in premogu v mnogih evropskih mestih so sedaj odpomogli z večjo uporabo šote. V poročilu zvezine trgovske komisije poročajo, da je bilo leta 1917 na Norveškem vposojenih pri razanju šote 216 strojev napram 55. leta 1916. Med temi sta dva stroja, ki vsaki stane \$13.400, ki spravita na dan od trideset do štiriindevet ton šote. Tak stroj rabi samo dva moža za operiranje.

S šote proizvajajo tudi plin v nalašč zato zgrajenih plinarah, ki je dobre kakovosti, poleg tega pa se na ta način dobe iz nje še razni stranski produkti. Šota, namenjena za take plinarne, ne zahteva toliko stroškov za pripravljanje, ker ji ni treba posvečati toliko pažnje in jo tako dobro presušiti, kot pa šoto, ki je namenjena za peči.

Inženirji zvezinega geološkega urada so preračunali, da se v Združenih državah nahaja 11 tisoč štiriinšestdeset milij barja (močvirnat zemljišče ki vsebuje plasti šote), v katerem se nahaja šota najboljše kakovosti. Iz teh plasti bi se je lahko spravilo na dan čez 12.000.000 ton šote, to je količina, ki bo zadostovala za vse države Unije v kurilne svrhe mnogo let, če bi se je moglo pravilno razporediti. Veliko barja, ki vsebuje šoto, se nahaja v državah, v katerih do danes niso poznana še nikake premogovna polja; te države imajo precej mrzlo podnebje in dosti industrije, vsled tega potrebujejo zelo veliko premoga, ki ga morajo uvažati po železnični in po jersu iz oddaljenih premogovnih mest.

V novejšem času rabijo šoto za proizvajanje različnih kemikalij in tudi v medicinske svrhe. Učinkovna šota iz zelo finega mahu rabijo zdravniki mesto zdravniške baze za obvezovanje ran.

V severnih krajih držav Minnesote, Michigan in Wisconsin se nahajajo zelo velike zaloge šote, ki jo bodo, kadar pride doba zate, gotovo izrabljali, ker v bližini imenovanih krajev ni nikakih premogovnikov.

Večini Slovencev, ki so prišli iz starega kraja, je gotovo poznano ljubljansko barje s svojimi velikimi zalogami šote, ki pa so sedaj menda že večinoma izčrpane. Nostine voz so jo požale ljubljanske gospodinje v kuhinjskih pečeh, ker je bila cenejša kot premog. Pri Babni gorici, v bližini Lavrice se nahaja velika tovarna, ki se peča s izkopavanjem šote v velikem obsegu.

Dopis.

De Pus, III. — V ponedeljek, dne 15. aprila ob polsedmih zjutraj si je s samokresom končal življenje rojak John Koman. V splošnem se sodi, da ga je k temu okraju vodila bolezen, kajti že dalj časa se je pritoževal, da ga muči hud glavobol. Imel je tudi velike skrbi. Tri dni pred smrtjo je kupil gostilno, ki je obetala postati dolgotrajna in uspešna.

Bil je član in tajnik društva št. 3, SSPZ, in član društva št. 59, SNPJ. Pokopan je bil na tuhanjem slovenskem pokopališču. Bodi mu lahka tuja zemlja.

Poročevalce.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

V večerajnji številki Prosvete na prvi strani v prvih dveh kolumnah v poročilu iz Somerset, Cole o prodaji liberty-bondov, bi se moralo glasil "društvo Studenček št. 298", ne pa št. 28, kot je bilo pomotoma poročano.

ZADNJE VESTI.

DEVET AMERICANOV MARIKIBANIH V MEHIKI.

New Orleans, La. 19. aprila. — "Devet Americanov je bilo ubitih v Tampicu dne 5. in 6. aprila, ki je v tistem hotelskem nadstropju, v katerem sem jaz bival v noči 6. aprila."

To izjavo je podal kapitan M. Sadler, ki se je ravnal v niš in Tampica. K tej izjavi je dal:

"V Tampicu je mnogo Nemcev in njih neprijateljstvo napram Americanom je precej očitno. Meksikanski delavci kažejo sovražnost napram Americanom."

BRITJE DOSEGLI USPEH PRI ROBOCQU.

Z britako armado v Franciji 19. aprila. — Nemci, utrujeni v led večerajšnjih hudih in ponovnih napadov na kanalski fronti Givenchy-La Basses, niso mogli izvršiti nadaljnjih napadov. Dnes zjutraj je bil mir v večjem delu Flandrije.

Britje so zapadno od Robocqua na jugozapadnem delu hrbta bojišča, razvili svoje postojanje s tem, da so večeraj popoldne osvojili osmije pri fermi Riez de Vinage.

Severno stran hriba Kemmel je danes zjutraj močno obstreljevali, da se Nemci pripravijo na nov napad.

NEMŠKA ONEVEDA ZA STROJE NE PUŠKE UNIČENA.

Paris, 19. aprila. — Francoski strojni inženirji nemška granata in strojne puške jugovzhodne Avstrije. Tako poročajo vojni strojniki.

Na fronti od Castela do Hainnevala so bili močni topniški boji. Francoski so ujeli 600 avstrijskih vojakov, med njimi dvajset oficirjev.

Severno od Benouvaux (na dunski fronti) so francoski topničarji izvršili uspešno vpad in se vratile s ujetniki.

NEMŠKE TORPEDOVKE OBSTRELJAVAJO OBRAMBNE.

Amsterdam, 19. aprila. — Torpedne poročilo iz Berlina pravi, da so nemške torpedovke obstreljevale v štirih obsevih Dunkirkom in Neaportom. Odbila je do 600 streliv.

VESTI Z BOJISCA.

to mesto, ki je moralo razpasti pod silnim bombardiranjem. Kratko katedrala, ki je bila po svojem slogu in umetniških slikah in kipih ena najlepših v Evropi, je tudi v razvalinah.

Z ameriške fronte.

Z ameriške armade v Franciji. 19. aprila. — Američani imajo "ničgavo ozemlje" na loreski fronti popolnoma pod svojo kontrolo. V sredo je neki ameriški lujnant s dvajsetimi možmi prekršil ničgavo ozemlje in se mušil pet ur v bližini nemških jarov, kjer je naredil popoln obris sovražnih patrolnih točk, stroj-sopaknih podstavk itd., ter se vrnil, ne da bi ga Nemci opazili. Američki ogledovalci so tudi dali signal ameriškim topničarjem, ko so videli nemško poljsko kuhinjo na kolesih, ki se je pomikala proti napokom. Padle so tri granate in kuhinja je šla v zrak.

Takih hrabrostnih činov je med Američani toliko, da jih ni mogoče beležiti. Neki višji ameriški poveljnik je izjavil: "Med nami ni posebnih herojev; vsakdo med nami izvršuje junaška dela."

Ameriške izgube.

Washington, 19. aprila. — Današnja lista izgub vsebuje 72 imen. Izgube so porazdeljene: 12 ubitih v boju, trije so umrli za ranami, pet jih je umrlo vsled bolezni (večina za pljučnico), sedem je težko in 45 lahko ranjenih.

Lažno iz inozemstva.

SPLOŠNA STAVKA V AVSTRIJI PRVEGA MAJA.

Socialisti pozivljajo delavce na generalni štrajk za mir.

Amsterdam, 19. apr. — Socialistična stranka v Avstriji je sklenila povzati vse delavstvo Avstrije na generalni štrajk 1. maja in obenem se bodo vršile velike demonstracije za splošni mir.

Haag, 19. apr. — Iz zanesljivih virov poročajo, da baron Buričan nasledil grofa Cernina v znanjem ministrstvu na izrecno zahtevo iz Berlina. Nemški knez Hohenuhe je bil na Dunaju kot posebni kajzerjev sel, ki je vsakega osebno izročil zahtevo nemške vlade avstrijskemu cesarju Karlu. Kotikor je znano, je Karl hotel imenovati Schoenburga, bivšega avstro-ogrškega poslanila v Vatikano, toda kajzerju to ni bilo po volji. Imenovanje Buričana je povzročilo veliko presenečenje v Avstro-Ogrski.

Nemški junkerski listi nadaljujejo napade na avstrijskega cesarja. Čudno je, da nemška cenzura dopušta kritiko te vrste; mustra se, da so napadi na Habsburjana "uradno navdahnjeni". Graf Reventlov je prišel v berlinski "Tageszeitung" tudi avstrijsko cesarico Cito. Pravi, da išče preze "s svojimi brati v sovražnih državah". Neki drugi list vpraša: "Kdo pa je cesar v Avstriji, Karl ali Cita?"

Socialistični "Vorwaerts" piše, da mora Nemčija takoj po vojni pretrgati vse zveze z Avstrijo, ki daje Nemčiji več sitnosti kot dobitka.

"Koelnische Volkszeitung" pravi, da je cesar Karl naredil malo boleč vtisk v Nemčiji.

Najbolj se je pa spravil nad avstrijskega vladarja bavarski list "Muenchener Neueste Nachrichten", piše: "Izjava avstrijskega cesarja in njegovega ministra (Cernina), v kateri prisegata prijateljstvo in bratsko ljubezen med Nemčije, nam ne zadostuje; Mi smo in sovražniki vedo, da je več del prebivalstva v Avstro-Ogrski naklonjen ententi. Iz vseh sporov Čehov, Jugoslovanov in Poljakov v avstrijskem parlamentu diha sovraštvo do Nemčije. Povod zahtevajo v imenu narodnosti, da se reorganizira Avstro-Ogrska. Se celo socialisti so izjavili v avstrijski zbornici, da Avstrija prehaja v velik kaos in ententi ni več. Polojaj je tak, da je morda vsaka kriza."

Washington, 19. apr. — Državni department je prejel poročilo, da se je začel odpirati prepad med Avstrijo in Nemčijo kljub pozivom izjavam udanosti av-

strijskega cesarja. V poročilu je med drugim rečeno: "Na Dunaju vlada očitno nezadovoljstvo in slišijo se besede in opazke, kakršnih še ni bilo zlika-ti."

DRUGA NEMSKA REVOLTA V BELGIJI.

Nemci uradno priznavajo nevarnost revolucije in razpisujejo nagrade za agitatorje.

Amsterdam, 19. aprila. — V nemškem taborišču Beverloo (Belgija) je izbruhnila druga vojaška revolta, ko so tamošnji čete dobile ukaz, da morajo oditi na zapadno fronto. Voditelji revolte so bili ustreljeni in druge so odpeljali s silo na bojišče. Pri prvem uporu, ki se je pripetil pred enim dobrim tednom v ravno tem taborišču, so ustrelili večje število upornikov, kar pa ni oplašilo drugih, temveč jih je še bolj razdražilo.

Amsterdam, 19. aprila. — Nemški uradni buletin razglasa sledeče: "Baron von Gayl, general sedmega nemškega armadnega zbora je razpisal 3000 mark na nagrade vsakemu, kdor prvi odkrije angleškega ali ameriškega agenta, ki hujska ljudstvo na nemire ali vodi propagando za revolucijo v tem okrožju. Dokazi morajo biti taki, da se lahko predlože vojnemu sodišču."

Ta razglas jasno dokazuje, da nemške oblasti končno priznavajo nevarnost revolucije v Nemčiji in na gotovih delih fronte. V Nemčiji je bilo že mnogo delavskih izbruhov, toda kajzerjeva vlada je vselej zanikala, da imajo izbruh kakšen političen značaj. Kaj se danes godi v Nemčiji, ne ve nihče. Zid najostrejšje cenzure je postavljen na vseh mejah.

Nemški ranjenci umirajo vsled slabe oskrbe.

Amsterdam, 19. aprila. — Ranjencev, ki prihajajo iz Francije in Belgije v dolgih vlakih dan za dnevom, je toliko v Nemčiji, da jim ne morejo dati zdravniške pomoči, kakršna se zahteva. V sled gneče na železnicah, ki morajo biti predvsem proste vlakom z municijo in živežem, ki gre na fronto, morajo vlaki z ranjenimi čakati na stranskih tirih po cele dneve, ne da bi se kdes zmenili za nesrečnike. Na tisoče in tisoče ranjencev umre dnevno, ker ne dobe pravočasno pomoči.

Mesta Ghent, Bruges, Courtrai in drugi kraji v Belgiji in severni Franciji so spreminjena v same, velikanske bolnišnice. Vsa poslopja so napolnjena z ranjenimi in postelje postavljajo celo na ulične hodnike.

Lista izgub je tako velika, da se nemški vojni stan ne upa objaviti vsega seznama.

Vesti iz Rusije.

Nemci ropajo in ubijajo ruske kmete.

Moskva, 19. apr. — Kmetje v vasi Novoselski, mohilevska gubernija, so se uprli nemški oboroženi reviziciji denarja in ubili nemškega častnika, ki je hotel poslati iztirjati naložen davek. Poledite tega je bila, da so nemške čete obkolile vas, jo zažgale in streljale iz strojnih pušk na prebivalce, med temi tudi na žene in otroke, ki so hoteli pobegniti.

Bolševiški komisar zunanjih zadev Čičerin je poslal oster proteste vsled tega barbarškega čina v Berlin. Čičerin navaja v protestu, da so Nemci pobili eno celo družino z otroci vred, ko so izvedeli, da se je eden član prizadete družine vdeležil guerilškega bojevanja proti roparskim nemškim četam. Protestna nota zaključuje:

"Ljudski komisar zunanjih zadev protestira najodločneje in z izrazom globoke užaljenosti proti takemu činu nasilja, ki je nevredden kulturnega naroda in proti elementarnim principom človeške družbe. Upati je, da bo nemška vlada temeljito preiskala zadevo in kaznovala zločince."

Ukrajina prehaja pod nemško gospodstvo.

Washington, 19. apr. — Po zanesljivih informacijah, ki jih je prejel državni department, prehaja ukrajinska republika polagoma pod popolno kontrolo Nemčije in Avstrije. Zdej je jasno, da hočejo v Berlinu pretvoriti najbogatejši kos Rusije v nemško kolonijo. Nemci so pretrgali vsa telegrafsko in poštno zvezo z o-

stalo Rusije; domače uradnike odstavljajo pod raznimi pretvezami in na njihova mesta nastavlja Nemce; dalje zahtevajo nemški ali avstrijski denar. Nemci so tudi izdali naredbo, da se imajo prijeti vsi zavezniški konzuli in drugi očejljeni zastopniki zavezniških držav v Ukrajini. Obenem poročajo, da namerava nemška vlada odstraniti ukrajinsko rado in jo nadomestiti z avstro-nemško.

Finska druga Belgija.

New York, 19. apr. — Sauteri Nuorteja, tukajšnji zastopnik finskih bolševikov okoliroma začasne vlade finske ljudske republike, je izjavil večeraj v intervjuju, da hoče Nemčija spreminiti Finsko v drugo Belgijo ali Armenijo. Nuorteja je dejal "Nemški junkerji so prišli v svoji pohotnosti po svetovnem gospodstvu v Stadij, ko jim je umor na debele nekaj navadnega pri izvrševanju njihovih načrtov. Zadržja poročila iz Finske govore o strašnih moritvah, ki jih počenja takozvana bela garda v družbi svojih pruskih zaveznikov. Bela garda sestoji iz ljudi tistega razreda na Finskem, ki se je obrnil na Nemčijo, da naj ščiti njihove fevdalne privilegije, katere jim ugrožajo organiziran delavski razred. Na tisoče finskih delavcev, moških in žensk, posebno tistih, ki so stali na čelu proletarskega gibanja, je bilo ustreljenih. Ko so prišle nemške čete na Finsko, jih je sprejel fevdalni finski razred z odprtimi rokami in jim izročil imenik svojih političnih nasprotnikov, ki so bili potem brez usmiljenja umorjeni, ako so jim prišli v roke."

Nuorteja pravi, da se je začasna vlada finske delavske republike preselila v Petrograd in z njo je odšlo na tisoče Fincev, ki so se pravočasno umaknili.

Širom Amerike

NESREČA NA MORJU.

Atlantska luka. — Izgubljenih je bilo 37 človeških življenj, ko sta trčila skupaj ameriški parnik "O. B. Jennings" in britiški parnik "War Knight", oba naložena z nafto in drugim blagom. Nesreča se je dogodila dne 24. marca ob britskem obrežju. Od ponesrečenih oseb jih je bilo 38 na britskem parniku. Zgoreli so v plamenu olja in plina.

Razruševalci so prihiteli takoj na pomoč in odločnemu rešilnemu delu mornarjev se je zahvaliti, da ni bilo še več žrtev. Po izjavi častnikov na "Jeningsu" se je nezgoda dogodila ob dveh zjutraj, ko je bila ladja le še petnajst milj od pristanišča. Dodal je, da je vzrok nesreče iskati v tem, ker sta ladji pluli brez luči, da sta varni pred potapljačami.

Morje je bilo viharo, takoj po sunku se je dogodila eksplozija na "War Knightu" in proti nebu je žvignil plamen. Ko so "War Knights" vlekli proti suhem, je zadel na morskino, ki ga je tničila.

"War Knight" je bil zgrajen leta 1917 v Alhedi, Cal., in je nosil 7,591 ton. "Jenings" je lastina Standard Oil družbe in odrine 10,290 ton vode.

SODNIK NE POZNA MILOSTI NAPRAM BREZOBRAVNIM VOJNIKOM Z AVTOMO. BIL.

Los Angeles, Cal. — Sodnik White je obsodil Jesse Prince, farmarskega delavca, na šestdeset dni v mestni zapor, ker je brezobzirno pognal svoj avtomobil v gruho ljudi.

Prince se je izgovarjal, da je popil tri čaše opojne pijače. Izgovor mu ni pomagal.

W. W. Richardson, sofer, je dobil šestdeset dni zapora, ker je v pijanosti kofiral avtomobil.

L. Tutt, sel, je vozil prehitro z motorciklom, dobil je 10 dni zapora.

100 ŽEN NA MORALNEM SODIŠČU.

Chicago, Ill. — V zadnjih dneh so aretirali sto devetdeset žen, ker hočejo grešno Chicago očistiti vsega greha. Glavni namen je menda, da preprečijo razkirjenje spolnih bolezni med vojaki in pomorščaki. Vse žene so privedli na moralno sodišče pred sodnika Grahama. Žene preiskuje štab

sdruženikov in preiskava bo trajala najmanj dva dni.

Žene, ki jih najdejo bolne, jih pošljejo v poboljševalniško bolnišnico, da jih ozdravijo. Zdrave žene pa najbrj izpuste.

NEMSKA TOVARNA ZA IZDELAVANJE CEMENTA NO KASEZENA.

Washington, D. C. — Zvezni upravitelj sovražne lastnine mogoče zaseže veliko tovarno za izdelavo cimenta v Illinoisu.

Zvezni preiskovalci poročajo, da so se upravitelji kompanije poslužili svojih nemških zvez, da napravijo kupčijo v Wisconsinu.

Zvezni upravitelj je izvedel, da so ustanovili novo korporacijo, ki ima namen nadaljevati z obratovanjem tovarne, če bo tovarna zasežena vsled stare korporacije.

KAZNENCI SO POVALJALI MAJORJA PO SMOLI.

Santa Fe, N. M. — Štiri sto kazencev v državni kaznilnici je povaljalo John M. Birknerja, majorja iz Camp Codyja, Daning, N. M., po smoli in perju in ga vodilo na vrvi po dvorišču, ki jo je imel pritrjeno okoli vratu. Major je v ječi, ker ne more položiti \$5,000 poroštva. Obtožen je, da je kršil zakon proti špijonski.

Major Birkner je bil rojen v Nuerenbergu in je služil v ameriški armadi nad trideset let. Aretiran je bil v Camp Codyju.

Major se je sprehajal po dvorišču, ko so ga hipno pograbil kaznenci in povaljali po smoli in perju. Jeticar pravi, da ni vedel za stvar, dokler ni slišal hrup na dvorišču. Ko je prišel na dvorišče, je videl Birknerja slečenega, namazanega s smolo in povaljitega po perju.

TISKOVNEGA PAPIRJA PRAVILNIŠČU.

Washington, D. C. — Zvezna obrtna komisija priporoča, da izdajatelji časnikov varčujejo s tiskovnim papirjem.

Poročila izkazujejo, da so nekateri listi povečali nedeljske izdaje. Komisija pravi, da so v mareu porabili več papirja za časnike, kot so ga producirale tovarne. To dejstvo govori, da je treba takoj prijeti z varčevanjem papirja.

POLICAJ USTRELEL VOJAKA.

Des Moines, Iowa. — Wilbur F. Lane, saržent 349 poljske sanitetne kompanije, je umrl v Camp Dodgu za rano, ki mu jo je prizadel polojaj I. W. Halley. Polojaja so suspendirali od službe, ki se zdaj igovarja, da je streljal v zrak, ko je mimo pridrivil avtomobil.

NEZGODA NA ŽELEZNICI.

Central Ittp, L. I. — Pri železniški nezgodi na Footovem križišču sta bila dva vojaka ubita in deset težko ranjenih. Vojaska policija in železniški uradniki so uvedli preiskavo. Po sedanji sodbi strokovnjakov so se tračnice oddaljile druga od druge in to je povzročilo nezgodo. V začetku so sumili, da je nezgoda čin sovražnega inozemca.

Slovenska Narodna Podporna Jednota. Članovljinje 6. aprila 1904. Izšep. 17. Janja 1907 v 4ra. Illinois. Upravni Stan: 267-28 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS. UPRAVNI ODGOR: Predsednik: John Vagril, box 290, La Salle, Ill. I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, box 98, Strard, Kans. II. Podpredsednik: Jolof Kahel, 9439 Ewing Ave., So. Chicago, Ill. Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Chasce, Ill. Skladnikar: John Mohak, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill. NADBORNI ODSEK: Jolof Ambrosi, 261 Box, Canonsburg, Pa. Paul Berger, 741 - 1st St., La Salle, Ill. F. S. Tauscher, 674 Ahamy Ave., Rockspring, Wya. POMOŽNI ODSEK: Anton Hrast, Box 140, Canonsburg, Pa. Jolof Matiček, box 422, Smithton, Pa. Rudolf Pletersak, 422 box, Bridgeville, Pa. Jolof Miklavčič, L. Box 2, Willow, Pa. M. Potovšek, 14215 Hale Ave., Collinswood, O. VARNIK "PROSVETA": Jolof Švartovnik. VARNIKI NEKAVARNI: F. J. Kora, M. D., 2023 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. VSE IZDAVNE NADBEV IN STVARI, ki se želijo gl. upravnega odbora in S. N. F. J. saj je pošljajo na naslov: JOHN VERDERBAR, 267-28 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. PRITOSEB GLEDE GERNALNEGA POSLOVANJA in pošljajo na naslov: JOSEF AMBROSI, Box 261, Canonsburg, Pa. SADEVE PRIPILJIVE VARNIKI, ki vta 24 urah prva in druga izdanka, se pošljajo na naslov: ANTON HRAST, Box 140, Canonsburg, Pa. VSE DOPIS, razpisa, štuki, komanila itd. na "Prosveto" se pošljajo na naslov: UREDNIŠTVO "PROSVETA", 267-28 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois. VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročnina, oglasi, se pošljajo na naslov: UPRAVNIŠTVO "PROSVETA", 267-28 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. V besednjem s tajništrom S. N. F. J., stalištvom in upraviteljem "Prosvete" se rubika imen uradnikov, marci napisite naslov, ki je in naslov, šlo šolite, da bo vsako stvar hitro rešena. Saje glavna upravnega odbora se vršijo vsako prvo sredo in tretjo četrtak v mesecu. Škofetih ob eni uri popoldne.

\$8,000 ROPARSKO PLENA VARNJENEGA.

Chicago, Ill. — Izpoveded George Stoberja, petega bandita, ki je sodeloval pri roparskem napadu na banko v La Grangu, je povzročila, da je vrujenih nar \$8,000 od plena, ki so ga ugrabili banditje.

Stober je izpovedal, da ima denar zakopan na dvorišču svojega doma 5206 Hermitage ave. Denar je tvoril Stoberjev delež od \$46,000, ki so jih roparji uplenili. Prvo izpoved je napravil Joseph Teshana, ki je potožil policiji, da so ga njegovi banditski tovariši ocalnili za njegov delež. Na Stoberjevem dvorišču so našli tudi ukraden avtomobil.

ŽELEZNICE MORAJO PLAČATI PREMAG PO TRŽNI CENI.

Washington, D. C. — Železniska in kurivna uprava sta se sporazumeli, da železnice plačajo premog po tržni ceni in da bodo vozovi enako razdeljeni pri vseh rudiških. Do sporazuma je prišlo, ko je predsednik Wilson posegel v stvar.

NAFREDK. "Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaj s njenimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. V zalogi imam vse za vsakdanje potrebščine po smerni cen. ANTON KORNIC, Mornala, Pa.

Potrebujemo 20 mož za delo v raznih oddelkih in na dvorišču 35c do 37c na uro, poseben bonus 3c na uro STALNO DELO, čas in pol za nadurno delo. Standard Chemical Co., Canonsburg, Pa.

NORTH SIDE STATE BANK ROCK SPRINGS, WYO. IMA KAPITALA IN REZERVE \$100,000.00. Je lezavno pripravljen in opremljen za poslovanje s SLOVENCI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI. Imamo častno voljo poslovanju v vseh državah po svetovnih mestih. Plačujemo č. odstopna obvestila na bančni vlogi. MOČNA, KONSERVATIVNA. NAFREDNA INSTITUCIJA.

POZOR ŽENINI IN NEVESTE! Ako želite biti lepo oblečeni na vaši svatbi, hočete imeti krasno izdelane obleke in vse druge potrebne stvari, potem ste lahko prepričani, da vam Kaufmannov "THE BIG STORE" lahko z vsem potreže. Mi vam preskrbimo tudi vaš dom z vsem potrebnim in po najnižjih cenah na lahko mesečno odplačevanje.

SAMO TUKAJ "Kuppenheimer" prve vrste obleka. Najnovejše mode od newyorških krojačev so na razpolago; "Kuppenheimer" prve vrste obleka vseh vrst za male in velike. Imamo celo delno četrtnsko mero, tako da lahko vstrčujemo vsakemu. Mogoče hote morali plačati 25% več kje drugje, pa še ne dobite tako izvrstnega blaga kot pri nas po \$20 \$25 \$30 \$35 in gori do \$55 "Kuppenheimer" obleke se prilegajo pri ceni \$25.00 Izvrstno blago se prilegajo pri ceni \$20.00

Odpri smo Slovenski oddelek, da vam pomagamo v vseh ozirih. Oglasite se vedno v Slovenskem oddelku. KAUFMANN'S "THE BIG STORE" 87 ME SPITHFIELD & DIAMOND STS. PITTSBURGH, PENNSYLVANIA. Slovanski oddelek se nahaja v pritličju pri 5. ul. Stranska vrata so na desni.

VELIKA VAS ROMAN

Francoski spisatelj EDGAR MONTEIL
Pousovanil F. K.

(Nadaljevanje)

Republikanci v Royboni so bili delavnejši, kakor preje, in tako ni povzročila Thiersova smrt nikakih zaprek.

Dosedanji mogoci pa so nadaljevali zatiranje republikancev kjerkoli so bili. Kmetje pa so jih spoštovali tembolj, posebno Galitiera, ko se je zvedelo, da je dobil vabilo na sodnijo, ker je javno razžalil Mac Mahona.

"Pa te vendar ne bodo zaprli?" vpraša Lucija boječe.

"Mene zaprli?" vpraša Albert. "Seveda bi me radi spravili iz okraja, kakor bi radi tudi Gambetta iz Francije. Ali ne bo se jim posrečilo. Ne boj se Lucija, bom že pazil na se, volitve bodo pa naredile konec vsemu temu."

Reakcionarci so povsod raztrosili, da bo Galtier zapr. Albert pa je napravil iz svojega povabila zabavljico, ki se je pela po znani melodiji, on in njegovi prijatelji so skrbeli, da se je ta pesem razširila, kajti vedeli so, da nič bolj ne osmeji nasprotnikov, kakor take pesmice.

Dasiravno so se trudili, da bi obdržali kmetске prebivalce dobre in samozavestne, niso mogli zabraniti, da so postajali ljudje od dne do dne nemirnejši, da je razburjenje raslo. Kedar vendar bodo volitve, so se ispravevali. Pomanjkanje denarja je raslo, živila so bila vedno dražja, skrbi pa vedno večje.

"Le s premislekom," so opominjali republikanci, "dan makševanja ni več daleč, potem pa gorje maršalu in njegovim lopovom!"

"Imajte potrpljenje, trpeli bodo oni, ker spravljajo deželo v nesrečo.

"Dali nam bodo tudi račun o denarju, katerega sedaj razsipajo," pravi Galtier. "Pošiljati morajo znatne vsote, kajti, Chanat nadaljuje deliti denar, ves čas od sejma sem, daje celo po dvaset frankov."

"Škoda, da ni Monestrel poleg," pravi Crillon. "Bil bi imeniten pogled, videti največja skopuha in oderuha okraja denar izsipati s polnimi rokami."

Nekega večera, ko so bili prijatelji zbrani pri Galtieru, pride Pelussin in prinese novico:

"Ali veste najnovejšo, gospoda moja? Raynokr je prišel nov poštni upravitelj in ne da bi zinil besedice, dal je staremu odpust."

"To je podlo."

"Ubogi mož nima premoženja ter je sedaj s svojo brez kruha."

"To je odgovor na njegov upiranje, naj pridruže naše časopise."

"Obsojam tako postopanje," pravi prof, ki je ravnokr vstopil in je bil tudi že obveščen o dogodku. "Ponujam vam svoj naslov, da dobite nanje svoje pošiljatev."

"Zahvaljujemo se za vašo prijazno ponudbo, gospod prof, katero bomo pa rabili samo za naša zasebna pisma. Ne zdelo bi se mi primerno posluševati se v političnih stvareh našega imena."

Dva dni pozneje, 22. septembra, je prišel razglas, da se vrše volitve 14. oktobra.

Od sedaj dalje ni prišel nikak republikanski časopis v Roybono. Pošta ni sprejela nobene tiskovine več, ki ni imela koleka prefektуре.

Reakcionarci so si postavili starega generala v pokojju, z imenom markez Forgno, za svojega kandidata. Kmalu je bilo vse polno belih lepakov z njegovim imenom na vsakem zidu v okraju Saint Marcellin, poleg tega pa je bil maršalov oklice.

Markez je rekel: "Nisem klerikalen, ali ljubim katoliško vero, ne želim povratka k poprejšnji državni upravi, tudi ne duhovsko nadoblast, pač pa ne poznam nič vzvišenejšega, kakor katoličanstvo, in ljudstvo ni bilo nikdar tako srečno, kakor pred letom 1789."

Maršal pa je rekel: "Pravi se vam, da hočem strmoglaviti republiko. Ne verujte tega. Varujem ustavo, ki mi je zaupana."

Republikanci so prilepili poleg belih lepakov rudeče svojega kandidata. Bil je to eden že prejšnjih poslancev, z imenom Rioulet.

Kmalu je prišel sam in hodil po okraju, spremljan od Galtiera in Allarda.

Njegovi lepaki so bili vedno strgani ali prepleteni z belimi. Republikanci so imeli dovolj dela, da so jih sproti obnavljali.

Kaj se je godilo drugje, se ni vedelo, ker so reakcionarni časopisi razširjali same laži, drugih časopisov pa v roko niso dobili. Ni se jim niti sanjalo, da zaničuje maršala Mac Mahona vsa Evropa.

Župnik je oznanil s prižnice, da je odredil papež cerkveno slavije, ki bo trpelo tri tedne. Zvonovi so zvonili ves dan.

Gospod pl. Slepič je imel mnogo posla. Šel je po deželi, da je pobral davke in nikdar ni bil še tako nezprosen do republikancev, ki so zastajali z davkom. Sodni izvrševatelj si je mel veselja roke, nikdar ni imel še toliko rubežni, kakor sedaj.

Reakcionareem pa, katere je poznal, je rekel davkar: "Obdržite vaš denar, kajti, če bo imela vlada večino, bo tistim, ki so glasovali za njo, dovolila odpis davka."

Večina kmetov je dvomila nad njegovimi besedami, bilo jih je pa vendar nekaj, ki so rekli: "To bo pa lepo."

Davkar jim je pokazal tudi listino, katere je bila podpisana od prefekta Podoela in se je glasila, da, če pridejo republikanci na krmilo, bodo ti zvišali proračun za eno milijardo.

Orožniki in poljaki čuvaji so imeli nalogo, hoditi po okoličinah in nadlegovati republikance z raznimi zašiljanji, ovdabami in prepovedmi.

Mirovni sodnik je obsodil najnedolžnejše ljudi, vodil se je po deželi, samo, da je strašil kmete.

Tudi školski bratje in sestre so bili marljivo pri delu. Delili so med otroke časopise, letake in podobe maršala, zapovedovali so jim, naj dobro pazijo in si zapomnijo, kaj govore doma stariši in naj povedo, kako bodo glasovali.

Ženske pa so hodile redno v cerkev, kjer so jih plašili in strašili duhovni.

Razburjenje med ljudstvom je vedno bolj raslo, na zunaj so bili kakor odrezani od vsega sveta, reakcionarni časopisi so pa lagali, oblasti so bile vedno nadležnejše, reakcionarci vedno nesramnejši, trgovina in obrt je zastajala, denarne stiske pa vedno večje.

Republikanci v Royboni so imeli mnogo posla, da so mirili ljudi. "Le mir in previdnost," so dejali, "dan plačila je blizu, toda bodite previdni in pazite, da se pri glasovničnih posodah ne bo delala kaka sleparija."

Galtier je poslal svojega slugo v Saint Marcellin in v La Cote, da prinese časopise. Ali prišel je prazen nazaj.

Tudi v teh krajih se ni vedelo nič natančnejšega o dogodkih v Franciji, republikanskih časopisov niso dobivali, vedelo se je samo to, kar so prinesli razni trgovski potniki seboj.

Galtier je poslal svojega služabnika še v Grenoble, od tu je prinesel iz tiskarne cel zaboj "Reveil du Dauphiné." Ob enem je prišel tudi Pavel s polnim kovčekom časopisov, zadnjim oklicem Thiersa in Gambettovimi govori.

Prijatelji so pričeli takoj deliti liste, pri tem pa sta bila Josu in Allard zasačena od orožnikov.

"Nimate dovoljenja za razširjanje tiskovin," so rekli, "listi bodo zaplenjeni, vaju bomo pa ovdili."

"Vj ste jako predrzni," pravi Allard.

"Ravnamo se po povelju."

Postajenačelnik je bil jako zadovoljen, veter je raztrgal Galtierovo zastavo, napis ni bil več čitljiv, gledal je z zadovoljstvom proti zastavi in si mislil: V nekoliko dneh bom imel še večje veselje, peljal bom republikance vklejnene, to bo vzbudilo pozornost, kajti nekateri so jako bogati!

V kavarnah in krčmah je bilo jako živahno, govori so se posušili, prišlo je tudi do spopadov. Pek Louis, velikanski mož, je vrgel vsakega, ki se je upal govoriti proti republikli, pred vrata.

Čim bliže je bila volitev, tem marljivjeje so se obnašali reakcionarci. Chanat je razsipal denar s polnimi rokama.

"Republikance kupim," je rekel zaničljivo, "častivredne, poštene ljudi pa plačujem!"

Šestintrideset ur pred volitvami so dvignili reakcionarci še enkrat svoj glas in vpili: "Republikanci so vničeni, večina v okraju je za maršala."

"Kajti maršal," je zavpil župnik, "je kraljev mož!"

"Ne," zavpije Chanat, "cesarjev je!"

Monestrel seveda ni smel manjkati pri volitvah. Prišel je torej dan preje s Teninom.

"Lucija," je rekel svoji hčeri, "ta je tvoj bodoči sopro, on je bogat, lahko ga vzameš."

"Tega gospoda! Nikdar!" vzklizne Lucija.

"Ne, in ne!"

"O, prosim, vzemite me gospodična," je rekel Tenin.

"Ne, in ne," ponovi Lucija.

"Ali boš molčala," zavpije Monestrel in prime Lucijo za roko, "dogovoril sem se z njegovo rodovino, on je tvoj zaročenec, zahtevam, da si dasta zaročni poljub."

Lucija zavpije.

"Nikdar!"

"Tenin," pravi Monestrel, "dovolim ti, da jo poljubiš."

Lucija se obrne prestrašena nazaj, tu pa zagleda Alberta, ki je stal dva koraka od hiše in govoril z Allardom: "Albert, Albert, na pomoč!" zavpije.

Z enim skokom je bil Albert sredi sove. Videl je Tenina se nagibati proti Luciji z integrimim vratom, razprostrtima rokama in koničastimi ustnicami. Prevzela ga je jeza, priložil je debeluharju zausulco, prijel ga za vrat in hlače ter ga vrgel skozi okno, da je obležal ubogi dečko, kakor ubito jajce. Pobli se je vrhutega še na nosu.

"Kaj se predrznete," zavpije Monestrel, sputi Lucijo in skoči proti Albertu. "V moji hiši!"

"Gospod Monestrel, prosim spoštovanje do svojega bodočega zeta!"

Monestrel dvigne roko za vdarec. Tu se zastlji s osete divje vpitje. Ljudje, ki so videli, kako je priletel Tenin skozi okno in mu pomagali na noge, ga puste na cedilo, da bi gledali nov dogodek, med tem ko je on zdihuje odšel proti domu.

Vpil je kaplan Fourailoux. Častiti duhovnik je tekel, kar je mogel, za njim pa grof Courroules s konjским bičem v roki, katerega je pustil padati a tako močjo po kaplanovem obrazu, rokah in hrbtu, da je bil ves poln krvavih prog, kuta pa vsa raztrgana.

Ljudje so kar vrel skupaj in se postavili na obeh straneh ceste, pasili so pa, da niso prišli preblizu iz strahu, dobiti pomotoma kako z bičem.

Grof je spremljal kaplana na ta čuden način do župnišča, zgubil ni svoje ravnodušnosti, kajti vrnil se je z največjim duševnim mirom, zvišajoč pred se znan napev in z bičem pod pazduho.

Med potjo sreča Allarda, ki je bil njegov najboljši lovski tovariš.

"O, gospod grof," pravi Allard občuduje, "poznal sem vašo gotovost v streljanju, toda vse spoštovanje vašim udarcem."

Grof se smeje.

"Pomislite, tepec se je osmelil mi priložiti zausulco."

"On? Vam?!"

"Da."

"Ali zakaj vendar?"

"Norec je bil ljubosumen, nardil mi je pri gaspej pl. Slepičevi prizor..."

(Dalje sledi)

Kraljica Dagmar.

Zgodovinski roman. Spisal Benet Trebišsky.

TRETJI DEL. DOMOVINI.

(Nadaljevanje.)

"Nekako se vlečeš od nas, Soběhrd!" je spregovorila Adleta, ko je Černinovec prišel na Vratislavo stran.

"In vendar smo pred vsem tebi dolžni zahvalo, ter si zaradi nas toliko prestal!" je pristavila Draguška.

Soběhrd je vpri oči v knezovo hčer, in zopet so se srečale njene oči z njegovimi, toda samo za trenotek, kajti prišlo so ji iz njegovih ust na ušesa besede, kakršnih doslej še ni spregovoril napram nji.

"Kaj bi še storil zaradi tebe, častita gospa, in kaj zaradi tebe..."

"Bodi naša kneginja — brzo se vrni k nam, ti ljubček naših duš!"

Ta poslednji dokaz srčne ljubezni in resnične udanosti toliko stotin ljudstva, spremljajočega češko vojvodsko rodbino na poti v domovino, je preglušil nadaljne Soběhrdove besede...

In kakor da so vetrovi, ki so pihali od morskih bregov močnejše in močnejše, še iz druge dežele klicali za Draguško: "Bodi naša kneginja in brzo se vrni!"

Res, za rodbino vojvode Přemislisa, potujočo v svojo domovino, ni moglo biti gumljivejšega in pomenljivejšega pozdrava, kakor so bile te besede, h katerim je oči Dobrogost, zroč s čudno zjasnelimi očmi za odhajajočimi, dokler se niso izgubili iz oči, dodal: "Spremljaj vaj Gospod Bog, varuj vas njegov angel Rašel, in sveti Václav bodi z Vami!"

(Konec tretjega dela.)

I.

Na Hradčanih se je vršila slavnost za slavnostjo, ena krasnejša in sijajnejša od druge. Pražkim meščanom so od vsega skoro oslepavale oči in oglušala ušesa. Stari ljudje so videli že marsikaj, pozdravljali so pred mestnimi bratnimi preimnitve goste, baje iz krajev, med katerimi vzhaja solnce, iz dežel, nad katerimi pada v prazno, nedogledno globočino...

Za kralja Václava dobrega spomina je bila Praga res kraljevsko mesto, nato pa je njen leak bledel, se izgubljajal in kalil, dokler ni ostala po njem samo slaba senca...

In novi vojvoda je pričel z najgotovjšim korakom stopati po stopnjah pokojnega očeta...

Vojvodska Praga mora zopet postati kraljevska Praga; samo da ji zdaj ne bo nihče smel odtrgati kronske hermelinove plašč...

"Kako so stopali njihovi konji!" — Kakor bi vedeli, da nazaj popeljejo nevesto!

"Nevesto pravíš?" je zaklicalo več častnih meščanov, pripadajočih različnim obrtom, kakor iz enega grla in vstali so za mizo ter nepremično vpirali začudene poglede v vojvodsko oprodo, ki je prišel pod grad na medico, o katere okusnosti so pred nedavnim časom celo zložili pesmice...

Tukajšnja krčma je ležala nekoliko strani, tujec je zabodil semkaj malokdaj, prihajali so le dobri znanci in tu posedali precej časa, hradčanska družina je vedela vselej kaj novega, mojster tkalec je bil z vsemi ena roka, mojster krojač ena duša, krznar kakor rodni brat...

Oproda, ki je prinesel to novico, je bil še popolnoma mlad. Komaj mu je poganjal na bradi prvi mah.

"Vojvodino hčer Margaretko!" Rokodeleci so temu poročilu prikimali z glavami.

"In kam je odpeljejo?"

"Daleč, mojster... Teško potem še kdaj vidi rodno deželo!"

In rokodeleci so zopet začudeno pokimavali z glavami.

"In kako se imenujejo oni kraji?"

"Danska dežela... Leži za morjem, za onim, ki se otaja samo za dva meseca... V ti deželi ljudem po zimi zmrzuje ušesa, odpadajo nosovi, in če kdo pihne, mu od ust pada led... Lisice so tam bele kakor sneg, jelene vpregaajo v sani..."

"Tako daleč? — Moj Bog! — Svoje Lidki bi ne dal tja, če bi ji obljubljali celo cesarstvo, kaj še kraljestvo... Uboga Marjetka..."

"Tako je že od nekdanj... Gosposke navade — druge navade... Ne vem — ne vem — tako daleč!"

"In koliko ji je let?"

"Videti jih ji je kakih sedemnajst, toda toliko jih ne bo — ne bo!"

"In kaj je še novega? — Pij tukaj, Tleska... Imaš že itak nekako suho grlo..."

Mladi oproda si ni dal ponuditi drugič in je pil takoj, kakor se pravi, da mu je ostalo v deancii samo uho cinaste majolke.

"Novic, mojster, da se človeku kar v glavi vrči..."

Mojster mečar je že tretjič pokimal z glavjo.

"Saj sem pravil: Samo če pride v Prago Přemisl! — Takoj se vse izpremeni... In ali se ne izpreminja vse že zdaj? — Pri nas se bo godilo novic, kakoršnih si nismo mogli in si ne moremo niti mliliti!"

"Le da bi bile dobre — tkalec — vesele!" je pripomnil krojač in si na lahko omočil ustnice v pijačo, ki se je po ustih kar prijemala.

"Ali veste, da so za nevesto igrali?"

Čeledin Tleska si je vpri roke ob bok in se ozrl po vseh mizah. Pri njegovih besedah so umolknilili na vseh straneh...

"Za devico Margaretko?"

"Za Draguško, suslik! — Vedno ta vaša Margaretka! — Proč mi pojditve s tem!"

Ta krik se je izvil iz prsij staremu možu v oguljenem krznu iz medvedje kože skoro s strážnim zvokom. Doslej je sedel v kotu in opiral belo glavo z obema rokama, kakor da ga je premagala medica.

"Kdo da? — Kdo da?"

Mojster krojač je tudi zakričal, kolikor mu je dopuščalo grlo, in poskočil, kakor da ga je kdo sunil z vilicami.

Stari oproda se zanj ni niti zmenil. Ravno je stal v kotu, z grozno naježenimi pepelnatimi obrvi, čelo nabrano v mnogotere gube, ustnice tesno sklenjene in desnico stisneno na mizi v pest...

"Přemislava hči se imenuje Dragomira... Kdor jo ima rad, ji pravi: Draguška! — Ali razumete potepuhi!"

Stari oproda je govoril zdaj naravnost z grmečim glasom.

V krmi je bilo vse tiho, vseh pogledi so bili vpri nanj, tudi krojač je vtičnil... in v zadregi je bila celo vojvodska družina...

"Margareta! — Kdo je slišal že kdaj kaj takega? — In vsega se takoj poprimate!... To je ta naša slaba lastnost... Ze zelo daleč nas je zapeljala in še nas zapelje, bodete videli... Přemislava hči na vekov veke ostane Dragomira. Ali razumete? Pridejali so ji priimek Margareta zaradi nekaterin kočljivcev... S tem imenom je bil birmal nemški škof, ki je bila še v mišenski deželi... Na Dragomirinem imenu je kletev, težka kletev... Do danes nima v grobu miru..."

"In ga ne bo imela!" je spregovoril krznar Pelišek, ki se več ni mogel premagovati.

"Za se skrbi, ti krček..."

Stari oproda je zopet zagrmel in udaril s pestjo ob mizo, da so poskočile češe na nji.

"Boljšje bi napravil, mojster, če bi si zamašil usta s krpo!" je pokaral klepetaća mečar Pružina...

"In če te smemo prositi, stari prijatelj, povej vse, kar veš..."

Zdi se, da pomliš mnoga leta, in vidi se, da si izkušena glava... In če ti morem izkazati spoštovanje, tu pri meni pij!"

Stari oproda je segel po majolki, omočil si je njo ustnice in rekel: "Naj bo tvoje jeklo vedno tako nabrušeno kakor tvoj jeklik!"

"Sem Stohovski rojak!" je pričel starec, ko je postavil majoliko zopet pred mečarja, toda že z mirnejšim glasom... "Stohovski dob ve zelo mnogo, česar ne ve na Češkem nihče drugi. Pod njim so zibali svetega Václava, pod njim so ga pestovali v naročju, in kdor razume čumenje listja, od njega lahko mnogo izve. Ne maram se bahati, da ga razumem jaz — toda moj praded je vede več; bil je izmed onih, katere so za vojvode Přemislava — onega, katerega so našli v gozdu prebodelega s kopjem — hudo in neusmiljeno ščivali... In od tega je izvedel moj oče mnogo, zelo mnogo... Jaz vem samo nekaj malenkostij... In tole sem si zapomnil dobro, in vi si tudi dobro zapomnite: Dragomira, mati svetega Václava, ne bo imela v grobu pokoja, dokler ne zraste v rodu Přemislceev hči z istim ime-

nom in dokler ljudstvu, kateremu bo enkrat vladala, ne postane Ljudmila... In nato si kneginja, katere spomin omadežujejo strahsinove in taščne krvi, najmirnejše odpočije... Le druga Dragomira Přemislavega rodu more očistiti njen spomin in obrisati krvave madeže z imena svoje prababice...

V krmi niso skoro niti dihal in v duhu se je sprivil s tem starijim starem celo mojster krojač. Saj so vendar že tudi precej stari, njihovi očetje so se tudi malsičesa spominjali, toda kar jim je povedal Stohovak, jim ni nikdar niti prišlo na misel...

"In da je tu ženin za Draguško — Tebe vprašam, golobradec!"

Čeledin Tleska je zardel, če se mu zganile tudi ustnice, da stau odgovoril; toda besede niso hotele iz grla.

"No — no — le ne petelini saj si bil nedavno še v povojih... Pravam: Da je tu za Draguško ženin!"

Stari oproda je stopil k čeledinu, potolkel ga po rami, nasmehal in rekel: "Ta obraz bi ti ne stoyal, če bi bil z menoj pred Milanom!" — Stohovak je nato pategnil z žudjavo roko mlademu po glavi...

"Drugemu bi že povedal, kaj mu gre... Toda ker si bil pred Milanom, si boševa dobra... Po vojvodino hčer je prišlo a Pradedane poslanstvo iz danske dežele."

Čeledin Tleska je bil ves izpremenjen.

"In rekel si, da so za nevesto igrali? — Ali sem prav slišal?"

Stohovak je govoril tudi k prijaznejšim glasom.

"Seveda so igrali..."

"In kako?"

(Dalje prihodnjič.)

Dr. Koler
SLOVENSKI ZDRAVNIK
638 Penn Av., Pittsburgh, Pa.



Dr. Koler je zdravnik, ki se ukvarja s kolerom, ki je ena od najnevarnejših bolezni, ki jih človek lahko doživi. Zdravljenje mora biti takojšnje in strogo po načelih, ki jih je opredelil zdravnik. Če se ne zdravi pravočasno, lahko pride do smrti. Zdravnik Koler ima dolgoletno izkušnjo in uspešno zdravi vse bolnike, ki pridejo k njemu. Njegova zdravila so zelo učinkovita in ne povzročajo nobenih stranskih učinkov. Če ste bolni, se obrnite na Dr. Kolerja, da vam pomaga. Njegova zdravila so na voljo v vsaki lekarni.

PROF. DR. MULLER
ZDRAVNIK — SPECIALIST
ZA SLOVENCO
411—4th Avenue
(NA SPROTI POSTE)
PITTSBURGH, PA.



Električna preložitelj X ZARKI.

Stari in stranski zdravnik, ki se ukvarja s kolerom, ki je ena od najnevarnejših bolezni, ki jih človek lahko doživi. Zdravljenje mora biti takojšnje in strogo po načelih, ki jih je opredelil zdravnik. Če se ne zdravi pravočasno, lahko pride do smrti. Zdravnik Muller ima dolgoletno izkušnjo in uspešno zdravi vse bolnike, ki pridejo k njemu. Njegova zdravila so zelo učinkovita in ne povzročajo nobenih stranskih učinkov. Če ste bolni, se obrnite na Prof. Dr. Mullerja, da vam pomaga. Njegova zdravila so na voljo v vsaki lekarni.